

Τεχνολογία

Αντώνης Παπαβασιλείου, ΕΜΠ

Βασισμένο στον Varian [1]

Περιεχόμενα

- Εισροές και εκροές
- Περιγραφή τεχνολογικών περιορισμών
- Παραδείγματα τεχνολογίας
- Ιδιότητες της τεχνολογίας
- Οριακό προϊόν
- Τεχνικός λόγος υποκατάστασης
- Φθίνον οριακό προϊόν
- Φθίνων τεχνικός λόγος υποκατάστασης
- Βραχυπρόθεσμος και μακροπρόθεσμος ορίζοντας
- Αποδόσεις κλίμακας

Εισροές και εκροές

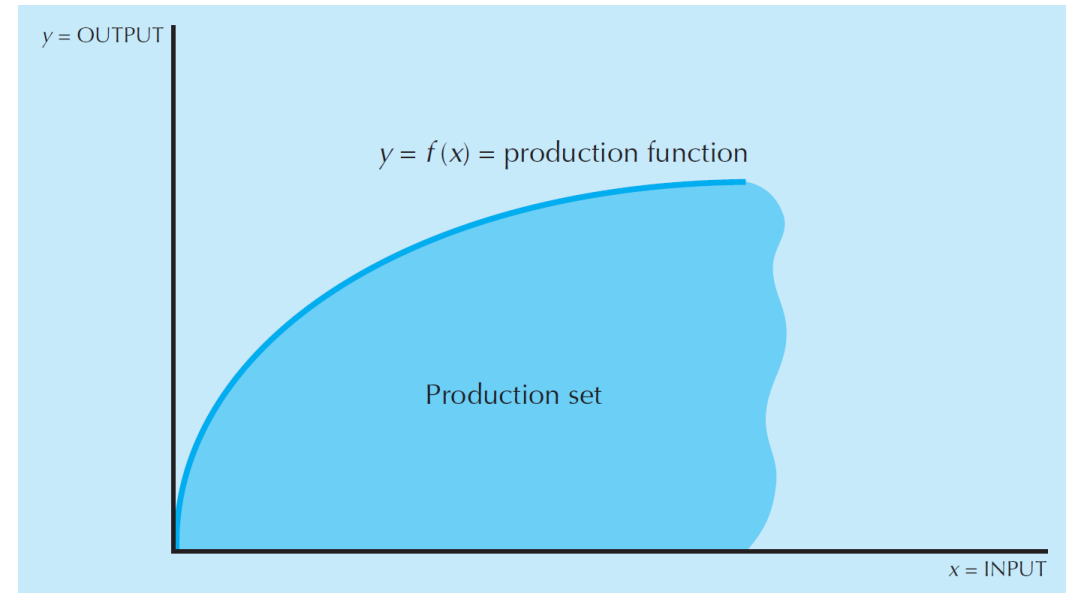
Συντελεστές παραγωγής

- Οι **συντελεστές παραγωγής** είναι οι εισροές που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή
- Κατηγοριοποίηση: γη, εργασία, κεφάλαιο, πρώτες ύλες
- Τα **κεφαλαιουχικά αγαθά** είναι εισροές παραγωγής που είναι και αυτές παραγόμενα αγαθά: μηχανές, τρακτέρ, κτήρια, υπολογιστές, κτλ.
- Το κεφάλαιο μερικές φορές κατηγοριοποιείται σε
  - **Χρηματοοικονομικό κεφάλαιο**
  - **Φυσικό κεφάλαιο**: τα κεφαλαιουχικά αγαθά που αναφέραμε προηγουμένως
- Οι εισροές και εκροές μετριοούνται ως ροές ανά μονάδα χρόνου, πχ εργασία ανά εβδομάδα, ώρες μηχανής ανά εβδομάδα, παραγωγή αγαθού ανά εβδομάδα, κτλ

Περιγραφή τεχνολογικών περιορισμών

Τεχνολογικοί περιορισμοί

- Η φύση επιβάλλει **τεχνολογικούς περιορισμούς** στις επιχειρήσεις: μόνο ορισμένοι συνδυασμοί εισροών μπορούν να οδηγήσουν σε συγκεκριμένες εκροές
- Το **σύνολο παραγωγής** είναι όλοι οι συνδυασμοί εισροών και εκροών που αντιστοιχούν σε τεχνολογικά εφικτό τρόπο παραγωγής
- Αν έχουμε μία εισροή x και μία εκροή y , το να λέμε ότι το (x, y) είναι στο σύνολο παραγωγής ισοδυναμεί με το να λέμε ότι είναι τεχνολογικά εφικτό να παράγουμε y μονάδες εκροής από x μονάδες εισροής

Συνάρτηση παραγωγής

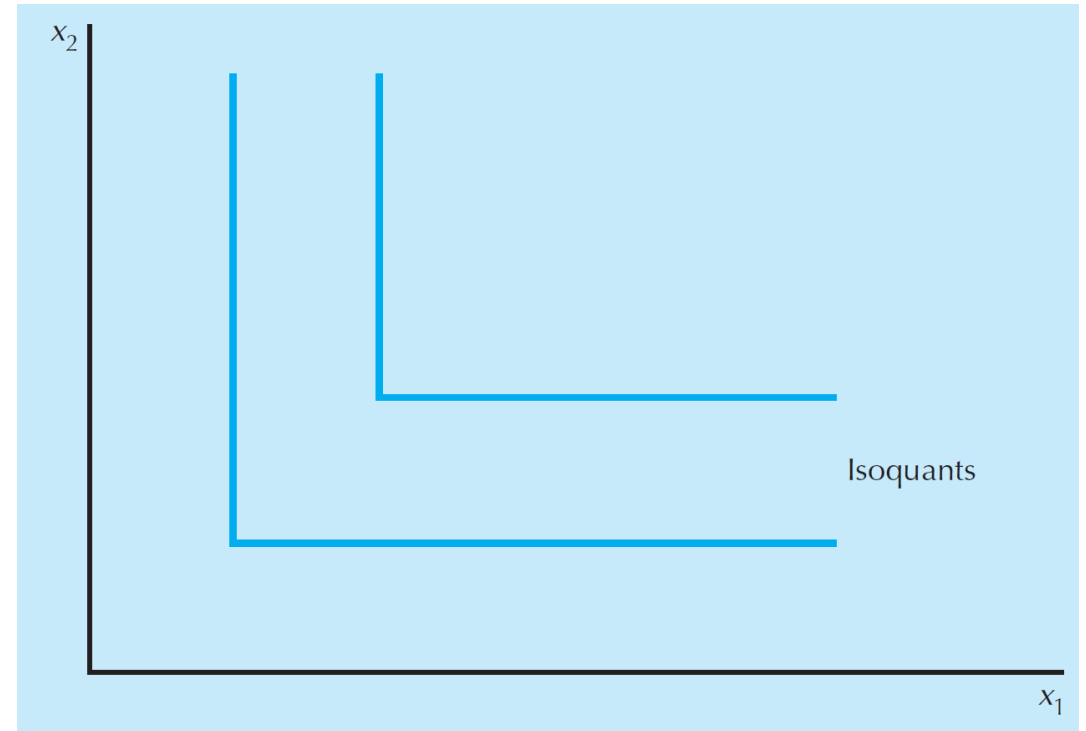
- Αν οι εισροές κοστίζουν, τότε έχει νόημα να εξετάσουμε τη *μέγιστη δυνατή* εκροή που μπορεί να επιτευχθεί από μια δεδομένη εισροή
- Αυτό αντιστοιχεί στο σύνορο του συνόλου της προηγούμενης διαφάνειας
- Αυτό το σύνορο αναπαρίσταται από τη **συνάρτηση παραγωγής**
- Η συνάρτηση παραγωγής μπορεί να οριστεί και για πολλαπλές εισροές
- Για παράδειγμα, η $f(x_1, x_2)$ μετρά τη μέγιστη εκροή που μπορούμε να πετύχουμε με x_1 και x_2 μονάδες εισροών 1 και 2 αντίστοιχα
- Η **καμπύλη ισοπαραγωγής** είναι το σύνολο όλων των συνδυασμών εισροών 1 και 2 που είναι ακριβώς αρκετές για να οδηγήσουν στην παραγωγή μιας ορισμένης ποσότητας εκροής
- Αντιστοιχούν στις καμπύλες αδιαφορίας της θεωρίας καταναλωτή, με τη σημαντική διαφορά ότι δεν έχουν τις αυθαίρετες ετικέτες χρησιμότητας

Παραδείγματα τεχνολογίας

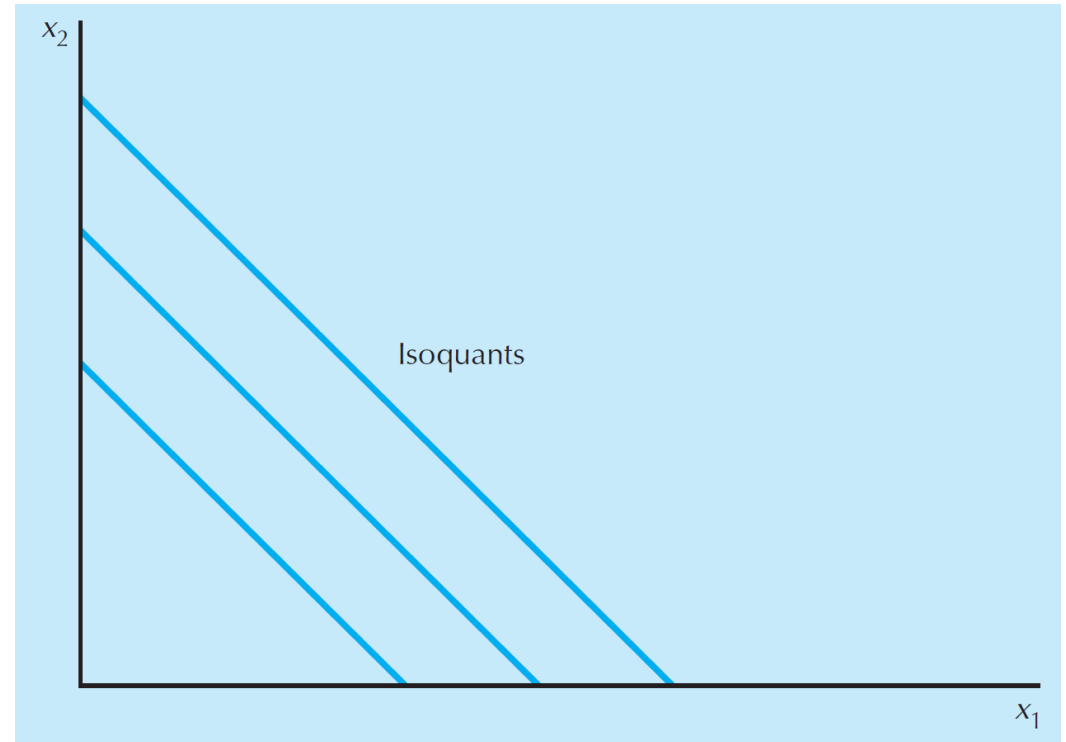
Σταθερές αναλογίες

- Το ανάλογο των τέλειων συμπληρωμάτων στη θεωρία καταναλωτή
- Παράδειγμα: έστω ότι παράγουμε τρύπες στο έδαφος, και για την παραγωγή χρειάζεται ένας εργάτης για κάθε φτυάρι
- Πλεονάζοντες εργάτες ή φτυάρια είναι άχρηστα, άρα
$$f(x_1, x_2) = \min\{x_1, x_2\}$$

Τέλεια υποκατάστατα

- Ανάλογα των τέλειων υποκατάστατων στη θεωρία καταναλωτή
- Παράδειγμα: έστω ότι παράγουμε βιβλία και οι εισροές είναι μπλε ή κόκκινα μολύβια, άρα η συνάρτηση παραγωγής είναι
$$f(x_1, x_2) = x_1 + x_2$$

Cobb-Douglas

- Οι **συναρτήσεις παραγωγής Cobb-Douglas** έχουν τη μαθηματική μορφή

$$f(x_1, x_2) = Ax_1^a x_2^b$$

- Ανάλογη της συνάρτησης χρησιμότητας Cobb-Douglas στη θεωρία καταναλωτή

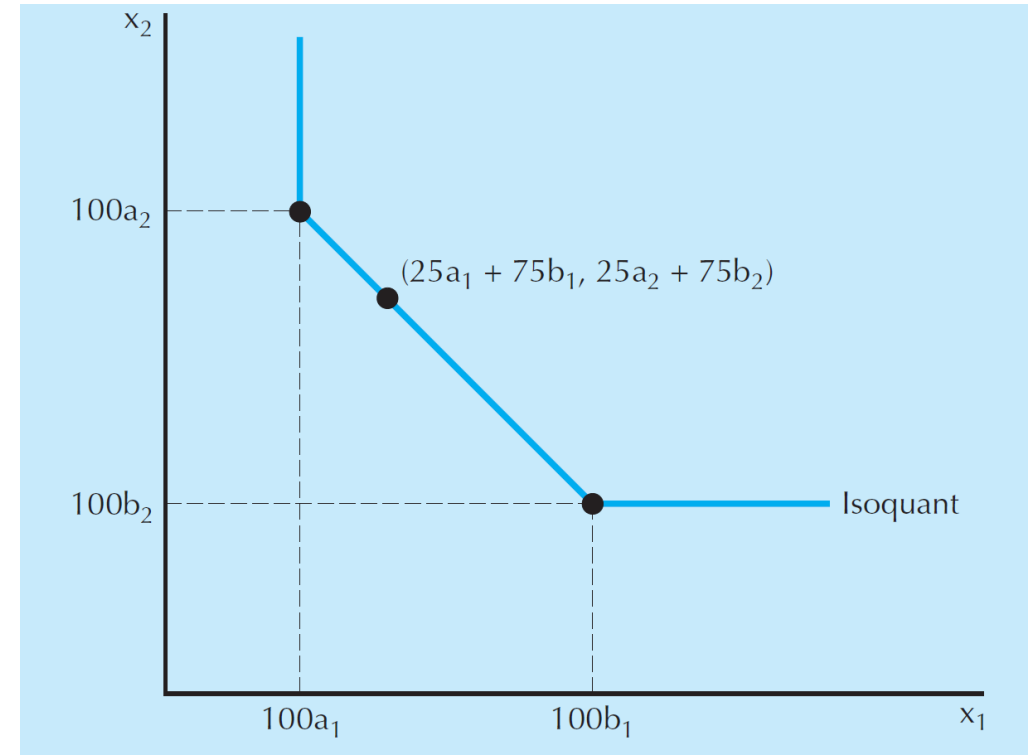
Ιδιότητες της τεχνολογίας

Υποθέσεις της τεχνολογίας

- Υποθέτουμε ότι οι τεχνολογίες είναι **μονοτονικές**: αν αυξήσουμε την ποσότητα τουλάχιστον μίας από τις εισροές, πρέπει να μπορούμε να παράγουμε τουλάχιστον όσο παράγαμε προηγουμένως
  - Η ιδιότητα αυτή ονομάζεται και **δωρεάν απόρριψη**: αν η επιχείρηση μπορεί να ξεφορτωθεί εισροές χωρίς κόστος, τότε το να έχει επιπλέον εισροές δεν τη βλάπτει
- Η τεχνολογία είναι **κυρτή**: αν έχουμε δύο τρόπους (x_1, x_2) και (z_1, z_2) για να παράγουμε εκροή y , τότε ο σταθμισμένος μέσος όρος τους παράγει τουλάχιστον y μονάδες εκροής

Κυρτότητα

- Έστω ότι έχουμε δύο **τεχνικές παραγωγής**:
  - Τεχνική A: παράγουμε μία μονάδα εκροής με a_1 μονάδες της εισροής 1 και a_2 μονάδες της εισροής 2
  - Τεχνική B: παράγουμε μία μονάδα εκροής με b_1 μονάδες της εισροής 1 και b_2 μονάδες της εισροής 2
- Και έστω ότι μπορούμε να κλιμακώσουμε αυθαίρετα τις τεχνικές παραγωγής, με $(100a_1, 100a_2)$ και $(100b_1, 100b_2)$ να οδηγούν και οι δύο σε 100 μονάδες εκροής
- Αν έχουμε ένα μείγμα 25%/75% των δύο συνδυασμών εισροών, δηλαδή $25a_1 + 75b_1$ της εισροής 1 και $25a_2 + 75b_2$ της εισροής 2, τότε παράγουμε 25 μονάδες εκροής με την τεχνική A και 75 μονάδες με την τεχνική B
- Άρα αν μπορούμε να κλιμακώνουμε αυθαίρετα τις τεχνικές παραγωγής, και η μία τεχνική δεν παρεμβάλλεται με την άλλη, τότε η υπόθεση της κυρτότητας είναι αρκετά λογική

Οριακό προϊόν

Οριακό προϊόν

- Το **οριακό προϊόν της εισροής 1** ορίζεται ως

$$\frac{\Delta y}{\Delta x_1} = \frac{f(x_1 + \Delta x_1, x_2) - f(x_1, x_2)}{\Delta x_1}$$

- Ανάλογα ορίζεται και το οριακό προϊόν της εισροής 2
- Και συμβολίζονται ως $MP_1(x_1, x_2)$ και $MP_2(x_1, x_2)$ αντίστοιχα
- Ανάλογο της οριακής χρησιμότητας, αλλά σε αντίθεση με τη χρησιμότητα είναι απευθείας μετρήσιμο, και άρα η συγκεκριμένη του τιμή έχει σημασία

Τεχνικός λόγος υποκατάστασης

Τεχνικός λόγος υποκατάστασης

- Έστω ότι λειτουργούμε σε επίπεδο (x_1, x_2) και εξετάζουμε να παραχωρήσουμε μικρή ποσότητα της εισροής 1, Δx_1 , και να αυξήσουμε την ποσότητα εισροής 2, Δx_2 , με σκοπό να κρατήσουμε την εκροή σταθερή και ίση με y
- Ο απαιτούμενος λόγος υποκατάστασης αντιστοιχεί στον **τεχνικό λόγο υποκατάστασης** και συμβολίζεται ως $TRS(x_1, x_2)$
- Είναι η κλίση της καμπύλης ισοπαραγωγής
- Είναι το ανάλογο του οριακού λόγου υποκατάστασης της θεωρίας καταναλωτή
- Υπολογίζεται λύνοντας την ακόλουθη εξίσωση:

$$\Delta y = MP_1(x_1, x_2)\Delta x_1 + MP_2(x_1, x_2)\Delta x_2 = 0$$

- Επιλύοντας, έχουμε

$$TRS(x_1, x_2) = \frac{\Delta x_2}{\Delta x_1} = -\frac{MP_1(x_1, x_2)}{MP_2(x_1, x_2)}$$

Ερώτηση 19.4

- Ο τεχνικός λόγος υποκατάστασης μεταξύ συντελεστών x_2 και x_1 είναι -4
- Αν επιθυμείς να παράγεις την ίδια ποσότητα εκροής αλλά μειώσεις τη χρήση του x_1 κατά 3 μονάδες, πόσες περισσότερες μονάδες του x_2 θα χρειαστείς;

Απάντηση στην ερώτηση 19.4

- $4 \times 3 = 12$ μονάδες

Φθίνον οριακό προϊόν

Νόμος του φθίνοντος οριακού προϊόντος

- Έστω ότι έχουμε ορισμένη ποσότητα των εισροών 1 και 2, και αυξάνουμε την εισροή 1 κρατώντας την εισροή 2 σταθερή
- Λόγω μονοτονικότητας περιμένουμε ότι η εκροή θα αυξηθεί
- Αλλά ο **νόμος του φθίνοντος οριακού προϊόντος** λέει ότι ο ρυθμός με τον οποίο αυξάνεται η εκροή ελαττώνεται
- Για παράδειγμα
  - Ένας άντρας σε ένα στρέμμα γης παράγει 100 κιλά καλαμπόκι
  - Αν προσθέσουμε άλλον έναν άντρα ενδεχομένως να πετύχουμε 200 κιλά, άρα το οριακό προϊόν του επιπλέον εργάτη είναι 100
  - Αν συνεχίσουμε να προσθέτουμε εργάτες, ο καθένας ίσως παράγει επιπλέον, αλλά η αύξηση θα αρχίσει να μειώνεται
  - Μετά τον 5^ο ή 6^ο εργάτη, ίσως η επιπλέον παραγωγή να αρχίσει να πέφτει σε 90, 80, 70 κιλά καλαμποκιού
  - Μπορεί αν έχουμε εκατοντάδες εργάτες στον ίδιο χώρο ακόμα και να μειωθεί η παραγωγή καλαμποκιού

Ερώτηση 19.5

- Σωστό ή λάθος: αν ο νόμος φθίνοντος οριακού προϊόντος δεν ίσχυε, η παγκόσμια προσφορά τροφής θα μπορούσε να καλλιεργηθεί σε μια γλάστρα

Απάντηση στην ερώτηση 19.5

- Σωστό

Φθίνων τεχνικός λόγος υποκατάστασης

Φθίνων τεχνικός λόγος υποκατάστασης

- Ο φθίνων τεχνικός λόγος υποκατάστασης λέει ότι όταν αυξάνουμε την εισροή 1 και προσαρμόσουμε την εισροή 2 για να μείνουμε στην ίδια καμπύλη ισοπαραγωγής, ο ΤΛΥ μειώνεται
- Γραφικά,
  - Η κλίση της καμπύλης ισοπαραγωγής ελαττώνεται όσο αυξάνουμε το x_1
  - Και αυξάνεται όσο αυξάνουμε το x_2

Σχέση φθίνοντος οριακού προϊόντος και φθίνοντος τεχνικού λόγου υποκατάστασης

- Οι υποθέσεις φθίνοντος οριακού προϊόντος και φθίνοντος ΤΛΥ σχετίζονται, αλλά δεν είναι το ίδιο
- Το φθίνον οριακό προϊόν περιγράφει πώς συμπεριφέρεται το οριακό προϊόν όταν αυξάνεται μια εισροή, κρατώντας την άλλη εισροή σταθερή
- Ο φθίνων ΤΛΥ περιγράφει πώς αλλάζει η κλίση της καμπύλης ισοπαραγωγής όταν αυξάνουμε τη μία εισροή και μειώνουμε την άλλη εισροή ώστε να μείνουμε στην ίδια καμπύλη ισοπαραγωγής

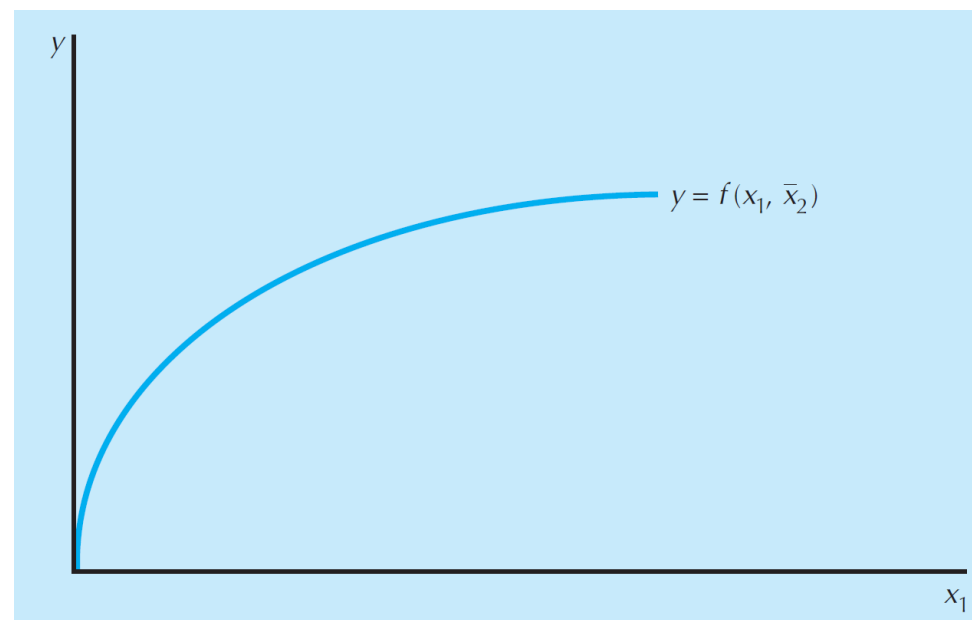
Βραχυπρόθεσμος και μακροπρόθεσμος ορίζοντας

Βραχυπρόθεσμος και μακροπρόθεσμος ορίζοντας

- Στο **βραχυπρόθεσμο ορίζοντα** ορισμένοι συντελεστές παραγωγής είναι σταθεροί
  - Στο παράδειγμα του αγρότη, ίσως η έκταση της γης είναι δεδομένη, ενώ το εργατικό δυναμικό μπορεί να μεταβληθεί
  - Άλλα παραδείγματα αμετάβλητων συντελεστών παραγωγής: μέγεθος εργοστασίου, αριθμός μηχανών, ...
- Στο **μακροπρόθεσμο ορίζοντα** όλοι οι συντελεστές παραγωγής μπορούν να μεταβληθούν με στόχο τη μεγιστοποίηση κέρδους

Βραχυπρόθεσμη συνάρτηση παραγωγής

- Ας υποθέσουμε, για παράδειγμα, ότι ο συντελεστής παραγωγής 2 είναι σταθερός και ίσος με $\bar{x}_2$ βραχυπρόθεσμα
- Η βραχυπρόθεσμη συνάρτηση παραγωγής είναι $f(x_1, \bar{x}_2)$
- Το ότι η συνάρτηση γίνεται πιο επίπεδη όσο αυξάνεται το x_1 αντιστοιχεί στην υπόθεση φθίνοντος οριακού προϊόντος

Αποδόσεις κλίμακας

Αποδόσεις κλίμακας

- Έχουμε **σταθερές αποδόσεις κλίμακας** όταν η αύξηση των εισροών κατά συντελεστή t οδηγεί σε αύξηση της εκροής κατά συντελεστή t :

$$tf(x_1, x_2) = f(tx_1, tx_2)$$

- Η πιο κοινή έκβαση: αν η επιχείρηση κάνει κάτι, διπλασιάζοντας όλες τις εισροές μπορεί να το κάνει πανομοιότυπα δύο φορές
- Παράδειγμα: παραγωγή επεξεργαστών από την Intel
- Έχουμε **αυξανόμενες αποδόσεις κλίμακας** όταν
$$f(tx_1, tx_2) > tf(x_1, x_2)$$

για όλα τα $t > 1$

- Παράδειγμα: αγωγός πετρελαίου
  - Αν διπλασιάσουμε τη διάμετρο, χρησιμοποιούμε διπλάσια ποσότητα υλικών, αλλά η διατομή του αγωγού αυξάνεται κατά 4
- Έχουμε **φθίνουσες αποδόσεις κλίμακας** όταν
$$f(tx_1, tx_2) < tf(x_1, x_2)$$

για όλα τα $t > 1$

Ερώτηση 19.3

- Η συνάρτηση παραγωγής Cobb-Douglas δίνεται ως
$$f(x_1, x_2) = Ax_1^a x_2^b$$
- Το είδος αποδόσεων κλίμακας αυτής της συνάρτησης εξαρτάται από το μέγεθος του $a + b$
- Ποιες τιμές του $a + b$ αντιστοιχούν σε διαφορετικών ειδών αποδόσεις κλίμακας;

Απάντηση στην ερώτηση 19.3

- Αν $a + b = 1$, έχουμε σταθερές αποδόσεις κλίμακας
- Αν $a + b < 1$ έχουμε φθίνουσες αποδόσεις κλίμακας
- Αν $a + b > 1$ έχουμε αυξανόμενες αποδόσεις κλίμακας

Ερώτηση 19.1

- Έστω η συνάρτηση παραγωγής $f(x_1, x_2) = x_1^2 x_2^2$
- Αντιστοιχεί σε σταθερές, αυξανόμενες, ή φθίνουσες αποδόσεις κλίμακας;

Απάντηση στην ερώτηση 19.1

- Αυξανόμενες αποδόσεις κλίμακας

Ερώτηση 19.2

- Έστω η συνάρτηση παραγωγής $f(x_1, x_2) = x_1^{\frac{1}{2}}x_2^{\frac{1}{3}}$
- Αντιστοιχεί σε σταθερές, αυξανόμενες, ή φθίνουσες αποδόσεις κλίμακας;

Απάντηση στην ερώτηση 19.2

- Φθίνουσες αποδόσεις κλίμακας

Ερώτηση 19.6

- Σε μια διαδικασία παραγωγής, είναι εφικτό να έχουμε φθίνον οριακό προϊόν ως προς ένα συντελεστή παραγωγής και αυξανόμενες αποδόσεις κλίμακας;

Απάντηση στην ερώτηση 19.6

- Ναι
- Π.χ.: $f(x_1, x_2) = x_1^{1/2} x_2^2$ έχει αυξανόμενες αποδόσεις κλίμακας και φθίνον οριακό προϊόν ως προς την εισροή 1

Βιβλιογραφία

[1] Hal Varian, Μικροοικονομική: μια σύγχρονη προσέγγιση, 3^η έκδοση, εκδόσεις Κριτική, 2015